

عنوان مقاله:

تعامل اجتماعی و هم‌گرایی فرهنگی مردم و روحانی‌خوانشی بینامتنی از سه فیلم دینی (زیر نور ماه، مارمولک، طلا و مس)

محل انتشار:

دو فصلنامه دین و ارتباطات، دوره 20، شماره 43 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 38

نویسندگان:

مسعود کوثری - دانشیار دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران

عباس عموری - کارشناس ارشد مطالعات فرهنگی و رسانه، دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

طی دهه گذشته، فیلم‌های متعددی درباره رابطه فرد روحانی و مردم در سینمای ایران ساخته شده که زیر نور ماه، مارمولک و طلا و مس، از نمونه‌های این قبیل فیلم‌ها به شمار می‌روند. گرچه، این فیلم‌ها تفات‌هایی با یکدیگر دارند، اما به نظر می‌رسد که به گفتمان مشترکی تعلق دارند. این گفتمان در پی مفصل‌بندی جدیدی از دال روحانی در شبکه‌ای از مفاهیم/دال‌ها (مردم، عبادت، اخلاق، راه خدا، خدمت به مردم و مردم‌داری و غیره) است که همچنان به سیاست می‌اندیشد؛ اما مسیر آن را از طریق توده مردم جستجو می‌کند. بنابراین، به جای رابطه دوگانه روحانی سیاست‌مدار، به رابطه روحانی مردم سیاست‌مدار می‌اندیشد که البته بعد سوم آن عمداً پنهان شده است. از این رو، می‌توان گفت که گفتمان حاکم بر فیلم‌های یاد شده حاکی از نوعی تعامل اجتماعی و هم‌گرایی روحانی با توده مردم است. در این فیلم‌ها، روحانی‌تلاش می‌کند که نقش سنتی خود را در جامعه مدنی (مدرنیته) بازسازی کند، ضمن آنکه هرگز به صورت مستقیم این پرسش را مطرح نمی‌سازد که چرا از جامعه (سنتی/مذهبی) دور افتاده است به عبارت دیگر، در این دسته از فیلم‌ها عصر سیاست (قدرت) مطرح نمی‌شود و سیاست همچنان به صورت یک دال حاضر غایب است که هدایت‌گری را بر عهده دارد. در مقاله حاضر، نخست با خوانشی بینامتنی، عناصر گفتمانی احیاء ارزش‌های دینی در جامعه مدرن استخراج و نوع مفصل‌بندی آن مطرح می‌گردد. سپس، این مسیله که این گفتمان برای پاسخ‌گویی به چه دشواری‌هایی از روحانی در مواجهه با جامعه ایران در دهه اخیر است، مطرح خواهد شد.

کلمات کلیدی:

تحلیل گفتمان، مدرنیته، روحانیت، دین‌داری، وضعیت فرهنگی، فیلم‌های سینمایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/834084>

